

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

Överklagande av en hovrättsdom – synnerligen grovt narkotikabrott

Klagande

Riksåklagaren
Box 5553
114 85 Stockholm

Motpart

RM

Ombud och offentlig försvarare: advokaten GH

Överklagade avgörandet

Svea hovrätts dom den 21 juni 2017 i mål B 2940-17

Yrkande

Jag yrkar att RM ska dömas för synnerligen grovt narkotikabrott samt att han, oavsett brottets rubricering, ska ådömas ett längre fängelsestraff än vad hovrätten bestämt.

Frågan i målet

Det är enligt min uppfattning av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar under vilka omständigheter narkotikabrott ska bedömas som synnerligen grovt samt även i övrigt uttalar sig vägledande i fråga om straffvärdebedömning och straffmätning av narkotikabrott efter den lagändring som trätt ikraft den 1 juli 2016.

Enligt min uppfattning bör Högsta domstolen, med utgångspunkt i vad hovrätten funnit styrkt beträffande gärningen, meddela prövningstillstånd i fråga om rubricering och påföljd.

Bakgrund

RM har av hovrätten dömts för grovt narkotikabrott begånget under perioden den 1 juli – 28 juli 2016 i Sundbyberg och Spånga. Påföljden har bestämts till fängelse i 5 år och 4 månader.

Enligt domstolarna är det utrett att RM haft en central och bestämmande roll i en verksamhet som i stor omfattning bedrivit organiserad handel med kokain och cannabis. Den organiserade handeln har bestått i att RM olovligen har förvärvat, innehaft, förpackat samt överlåtit större mängder narkotika av angivet slag. Han har även förmått andra att förvara och överlåta delar av narkotikan. En del av narkotikan har förvarats och sålts från en grillkiosk i Spånga.

Enligt domstolarna har RM under den åtalade tiden hanterat drygt 1 kg kokain och drygt 700 gram cannabis. Han har därvid innehaft 956 gram kokain samt sålt kokain och cannabis vid 20 tillfällen. Två av överlåtelsena, som avsett 60 gram kokain och drygt 700 gram cannabis, har skett till andra narkotikaförsäljare. Enligt domstolarna står det klart att 928,7 gram av det kokain som togs i beslag skulle spädas ut med fenatecin före försäljning och att RM varit införstådd med detta. Det är vidare utrett att verksamheten omsatt stora summor pengar, varvid 386 300 kr i kontanter samt halsband och armband i guld förverkats från RM. Det är också utrett att RM införskaffat fyra stycken krypterade telefoner i syfte att fortsätta verksamheten. Telefonerna har han köpt för sammanlagt 56 000 kr (14 000 kr per styck).

Tingsrätten, som fann att gärningen skulle bedömas som synnerligen grovt narkotikabrott, bestämde påföljden till fängelse i 7 år. Hovrätten gjorde samma bedömning som tingsrätten beträffande vad som var bevisat i målet. Enligt hovrätten skulle gärningen dock rubriceras som grovt narkotikabrott. Straffvärdet var enligt hovrätten fängelse i 5 år och 6 månader. Med beaktande av att RM varit häktad med restriktioner, bestämdes påföljden till fängelse i 5 år och 4 månader.

Grunderna för min inställning

Enligt 1 § första stycket p. 1-6 narkotikastrafflagen (1968:64) döms den som olovligen överlåter narkotika, framställer narkotika som är avsedd för missbruk, förvarar narkotika i överlåtelsesyfte, anskaffar, bearbetar, förpackar, transporterar, förvarar eller tar annan sådan befattning med narkotika som inte är avsedd för eget bruk, bjuder ut narkotika till försäljning, förvarar eller befordrar vederlag för narkotika, förmedlar kontakter mellan säljare och köpare eller företar någon annan sådan åtgärd, om förfarandet är ägnat att främja narkotikahandel, eller innehar, brukar eller tar annan befattning med narkotika, om gärningen sker uppsåtligen, för *narkotikabrott* till fängelse i högst tre år.

Är brott som avses i 1 § första stycket att anse som grovt, döms, enligt 3 § första stycket samma lag, för *grovt narkotikabrott* till fängelse i lägst två och högst sju år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om brottet har utgjort ett led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett en särskilt stor mängd narkotika eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art.

Är brottet att anse som synnerligen grovt, döms, enligt 3 § andra stycket samma lag, för *synnerligen grovt narkotikabrott* till fängelse i lägst sex och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om brottet har utgjort ett led i en verksamhet som utövats i organiserad form i syfte att i stor omfattning bedriva handel med narkotika, avsett en synnerligen stor mängd narkotika eller annars varit av synnerligen farlig eller hänsynslös art.

Den lagändring som innebar att brottet synnerligen grovt narkotikabrott infördes i 3 § andra stycket narkotikastrafflagen trädde ikraft den 1 juli 2016 (SFS 2016:488).

I förararbetena (prop. 2015/16:111) anges bland annat följande (s 38 ff., mina kursiveringar).

Enligt den första kvalificerande omständigheten ska domstolen särskilt beakta om *brottet har utgjort ett led i en verksamhet som utövats i organiserad form i syfte att i stor omfattning bedriva handel med narkotika*. Omständigheten kumulerar det grova brottets ”större omfattning” och ”yrkesmässigt”. När det gäller det förstnämnda ledet, dvs. att *brottet har utgjort ett led i en verksamhet som utövats i organiserad form*, förutsätts normalt att förfarandet innefattat viss samordning och planering. Det behöver emellertid inte handla om en strukturerad eller varaktigt sammanslutning av flera personer. Tillämpningsområdet är avsett att vara avgränsat till de kvalificerade formerna av organiserad brottslighet. Det är alltså inte tillräckligt att några personer har gått samman för att löpande och yrkesmässigt sälja narkotika till andra personer med beroende i syfte att finansiera eget missbruk.

För att brottet ska ha utgjort ett led i en verksamhet som *syftat till att i stor omfattning bedriva handel med narkotika* krävs att det rör sig om en kommersiell hantering som syftat till att sprida stora kvantiteter narkotika på den illegala marknaden. Inte sällan är det i de här fallen fråga om gränsöverskridande förfaranden där ansvar för narkotikasmuggling samtidigt aktualiseras. Verksamhet av aktuellt slag bedrivs ofta i vinstsyfte och är regelmässigt ägnad att ge stor vinst. Av betydelse för bedömningen är alltså verksamhetens omfattning och inriktning, antalet personer som har engagerats i verksamheten, kundkretsens storlek och sammansättning, hur länge verksamheten har pågått och hur stor vinst den har genererat.

Vidare ska domstolen särskilt beakta om *brottet avsett en synnerligen stor mängd narkotika*. Som tidigare utvecklats (avsnitt 6.2) bör sort- och mängdfaktorn ha en avtagande effekt på straffvärdet och andra straffvärdepåverkande omständigheter bör ges större tyngd när det gäller den grövre brottsligheten. Mängden narkotika har emellertid inte vid någon given kvantitet eller vid ett visst givet straffvärde spelat ut sin roll som omständighet att beakta vid bedömningen av straffvärde och rubricering. Frågan om hur stora mängder narkotika det ska handla om för att ett brott ska bedömas som synnerligen grovt endast på grund av mängden överläts till domstolarnas praxisbildning. För att ett brott ska bedömas som synnerligen grovt med hänsyn till mängden narkotika förutsätts emellertid att den skillnad i kvantitet – dvs. skillnaden i mängd narkotika – som föreligger mellan gärningen och gärningar som är att bedöma som grovt brott samtidigt motsvarar en beaktansvärd skillnad i förkastlighet.

Den omständigheten att ett brott avsett en mycket stor mängd narkotika kan även utgöra ett bevisfaktum för att brottet har haft viss struktur, omfattning och inriktning och att det därmed har utgjort ett led i en verksamhet som utövats i organiserad form i syfte att i stor omfattning bedriva handel med narkotika. Det förhållandet att en person, som till synes enbart har haft rollen som transportör, anförtröts en mycket stor mängd narkotika av utomordentligt stort värde kan också utgöra en indikation på att han eller hon har haft insyn eller ekonomiska intressen i den verksamhet som brottet utgjort en del av.

En tredje omständighet som särskilt ska beaktas i rubriceringsfrågan är om *brottet annars varit av synnerligen farlig eller hänsynslös art*. Om hänsynslösheten eller farligheten gått påtagligt utöver vad som gäller för att brottet med hänvisning till visad särskild farlighet eller hänsynslöshet enligt första stycket ska bedömas som grovt, kan brottet vara att bedöma som synnerligen grovt. Av betydelse vid denna bedömning är bl.a. preparatets farlighet, till vilken målgrupp preparatet bjudits ut eller varit avsett för samt om tillvägagångssättet vid överlåtelsen präglats av större förslagenhet. Som exempel kan nämnas om narkotika i större omfattning tillhandahållits till ungdomar utan betalning i syfte att skapa en ny kundkrets eller om narkotika bjudits ut och försåls på en webbplats till en stor krets av okända köpare, och därmed gjorts lätt åtkomlig för bl.a. ungdomar. Vidare skulle brottet kunna vara att bedöma som synnerligen grovt om personer som missbrukar i större omfattning bjudits på en ny sorts narkotika i syfte att få till stånd en fortsatt och ökad efterfrågan eller om gärningsmannen uppsåtligen bjudit ut narkotika som genom sin sammansättning är farligare än annan narkotika exempelvis eftersom narkotikan är verksam i extremt små doser.

Min bedömning

Jag kommer nedan att redogöra för min bedömning av hur omständigheterna i det nu aktuella målet förhåller sig till de olika kvalifikationsgrunderna för synnerligen grovt brott som anges i straffstadgandet, men vill dessförinnan framhålla det som uttalas i förarbetena om den helhetsbedömning som alltid ska göras (a. prop. s. 40).

Det bör betonas att även andra omständigheter än de nämnda kan tillmätas betydelse vid rubriceringen. Uppräkningen är inte uttömmande. Vidare bör framhållas att förekomsten av en av de uppräknade omständigheterna inte med automatik innebär att brottet är att bedöma som synnerligen grovt. Domstolen ska alltid göra en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet.

Har brottet har utgjort ett led i en verksamhet som utövats i organiserad form i syfte att i stor omfattning bedriva handel med narkotika?

Vad gäller frågan om *verksamhet som utövats i organiserad form* anges i förarbetena (a. prop. s. 39) att det krävs att förfarandet innefattat viss samordning och planering, men att det inte behöver handla om en strukturerad eller varaktigt sammanslutning av flera personer. Det anges vidare att tillämpningsområdet är avsett att vara avgränsat till de kvalificerade formerna av organiserad brottslighet och att det alltså inte är tillräckligt att några personer har gått samman för att löpande och yrkesmässigt sälja narkotika till andra personer med beroende i syfte att finansiera eget missbruk.

I det nu aktuella målet har tre personer utöver RM varit delaktiga i narkotikahandlingen på ett sådant sätt att alla är att anse som gärningsmän. Det bör därvid särskilt framhållas att RM varit den som styrt verksamheten och att han inte har varit underordnad någon annan. Det har framkommit att verksamheten bedrivits i större omfattning och i organiserad form. Med hänsyn till de mycket stora mängder narkotika det varit fråga om och de tillgångar som tagits i beslag från de tilltalade kan hållas för visst att intäkterna från narkotikaförsäljningen gått långt utöver vad som eventuellt varit aktuellt för att finansiera ett eget missbruk. Försäljningen av narkotika har inte bara skett till personer som förvärvat narkotika för eget bruk utan även till personer som köpt narkotika för att sälja den vidare. Främst mot denna bakgrund är det min uppfattning att det är fråga om en kvalificerad form av organiserad brottslighet.

Såvitt avser rekvisitet att brottet ska ha utgjort ett led i en verksamhet som *syftat till att i stor omfattning bedriva handel med narkotika* vill jag framföra följande. I förarbetena (a. prop. s. 39) anges att verksamhetens omfattning och inriktning, antalet personer som har engagerats i verksamheten, kundkretsens storlek och sammansättning, hur länge verksamheten har pågått och hur stor vinst den har genererat är av betydelse för bedömningen. Det bör poängteras att det som framhålls i straffstadgandet är *syftet* med verksamheten. Att polisen så som i detta fall avbryter den brottsliga verksamheten och bland annat förhindrar att den fortgår under ytterligare en tid och genererar stora brottsvinster bör enligt min mening inte medföra att rekvisitet såsom det uttrycks i lagtexten inte skulle vara uppfyllt.

Har brottet avsett en synnerligen stor mängd narkotika?

I målet är fråga om befattning med sammanlagt drygt 1 kg kokain samt drygt 700 gram cannabis. Kokain räknas som en av de farligaste drogerna. Det är endast droger tillhörande klassen opioider som anses farligare. Därutöver har RM hanterat drygt 700 gram cannabis.

Det har i hovrättens dom framhållits att det stått klart att det kokain (ca 928 gram) som togs i beslag på Västerby backe och Stugvägen skulle spädas ut före försäljning (domen s. 11).

Av den redogörelse för halt aktiv substans i de beslagtagna narkotikapartierna som finns på s. 2 i stämningsansökan framgår att två, om än mindre, partier haft en halt som enligt uppgifter från Nationellt Forensiskt Centrum överstiger gränserna för hög respektive särskilt hög halt, se *Narkotikahalter i material från polisbeslag under 2016*, NFC Internrapport, Drogsektionen 2016:04 ([bilaga 1](#)).

Narkotikastraffutredningen, som föregick lagändringarna, angav att det – för att bedöma ett brott som synnerligen grovt enbart utifrån ett mängdresonemang – måste vara så att ”mängden framstår som stor vid en jämförelse med de mängder som i senare praxis i huvudsak enbart på grund av mängdfaktorn ansetts ha ett straffvärde på omkring fem års fängelse” (SOU 2014: 43 s. 271). Motsvarande

skrivning saknas i den påföljande propositionen där det anges att frågan överläts till domstolarnas praxisbildning, även om det i förarbetena (a. prop. s. 39) som utgångspunkt anges att det, för att ett brott ska bedömas som synnerligen grovt med hänsyn till mängden narkotika, förutsätts att den skillnad i kvantitet som föreligger mellan gärningen och gärningar som är att bedöma som grovt brott motsvarar en beaktansvärd skillnad i förkastlighet.

Enligt den tabell från Arbetsgruppen för narkotikapraxis vid Hovrätten över Skåne och Blekinge (bilaga 2) som i stor utsträckning tycks ha använts i underrättspraxis anges att gränsen för grovt brott vid ett rent mängdsresonemang bör dras vid 100 gram kokain. Det anges också där att 800 gram kokain vid ett rent mängdresonemang har ett straffvärde om fängelse i 5 år.

Mot denna bakgrund bör enligt min uppfattning gränsen för en synnerligen stor mängd sättas avsevärt lägre än den gräns på 5 kg kokain som förespråkas i utkastet till tabell från den s.k. Drogoarbetsgruppen (bilaga 3).

I detta sammanhang bör det särskilt beaktas det som uttalas i propositionen, att regeringens avsikt inte är att generellt påverka straffnivåerna, men att förslagen innebär att straffen skärps för gärningar som avsett hantering av synnerligen stora mängder narkotika.

Sammanfattningsvis är det enligt min uppfattning i detta fall fråga om hantering av en så pass stor mängd kokain att den i vart fall närmar sig gränsen för att bedömas som synnerligen stor, särskilt med beaktande av kokainets renhetsgrad och att detta uppenbarligen skulle spädas ut (jfr NJA 1998 s. 512).

Har brottet annars varit av synnerligen farlig eller hänsynslös art?

Faktorer av betydelse vid bedömningen av om dessa rekvisit är uppfyllt anges i förarbetena (prop. s 39 f.) bl.a. vara preparatets farlighet och om tillvägagångssättet vid överlåtelsen präglats av större förslagenhet.

Som ovan nämns räknas kokain till de farligaste drogerna. Det är endast droger tillhörande klassen opioider som anses farligare.

Att sälja narkotika från en grillkiosk, till vilken kunder kan antas komma regelbundet och där det är normalt att varor byts mot pengar i stor omfattning, visar att gärningen varit förslagen. Ett sådant upplägg medför också att risken för upptäckt minskar, att tillgängligheten för droger ökar och att försäljningar och överlåtelser underlättas. Det är i och för sig inte utrett att RM sålt narkotika till underåriga. Han har dock överlåtit en större mängd kokain och cannabis till personer som haft för avsikt att sälja narkotikan vidare. RM har därigenom inte kunnat kontrollera till vilka personer dessa försäljare i sin tur säljer vidare till.

Ovan nämnda omständigheter, liksom att försäljningen av narkotika dels skett på ett torg som dagligen passerar av ett stort antal människor, dels i ett s.k.

särskilt utsatt område där det finns svårigheter för polisen att fullfölja sitt uppdrag innebär enligt min uppfattning att brottet har varit av synnerlig farlig eller hänsynslös art.

Min sammanfattande bedömning av rubriceringsfrågan

Även om den narkotika RM hanterat inte redan på grund av mängden kan anses utgöra synnerligen grovt brott, medför enligt min uppfattning den stora mängden jämte de övriga omständigheter jag redogjort för ovan att den gärning som RM ska dömas för bör rubriceras som synnerligen grovt narkotikabrott. RM bör redan till följd härav ådömas ett längre fängelsestraff än det hovrätten bestämt.

Övrigt beträffande påföljdsfrågan

Jag har i andra hand yrkat att RM, oavsett om brottet bedöms som grovt narkotikabrott, ska ådömas ett längre fängelsestraff än det hovrätten bestämt.

Enligt de principer som utvecklats i praxis och doktrin är minimistraffet för en brottstyp av en grövre grad i praktiken det maximala straff som kan användas vid straffmätning av den mindre grova formen av brottet. Ett exempel utgör grov misshandel och synnerligen grov misshandel. Högsta domstolen uttalade i NJA 2011 s. 89 att det endast i undantagsfall bör förekomma att bedöma straffvärdet för en enskild grov misshandel som så högt att straffvärdet ligger inom straffskalan för synnerligen grov misshandel. För grov misshandel innebär detta att straffskalan i praktiken slutar där straffskalan för synnerligen grov misshandel börjar, alltså vid fyra års fängelse.

Det har i doktrinen uttalats att det för vissa speciella fall kan finnas behov av att straffskalorna vid gradindelade brott överlappar varandra, men att domstolarna måste redovisa goda skäl för att använda den överlappande delen och att sådana skäl sällan finns. Detta ska förstås så, att det krävs skäl med avsevärd tyngd för att en domstol ska döma ut även ett straff motsvarande minimistraffet för en högre grad av brottet än den som domstolen har stannat för i rubriceringsfrågan. (Se bl.a. Borgeke, Att bestämma påföljd för brott, 3 uppl. 2016 s. 166 f. Se även Ulväng, Påföljdskonkurrens – Problem och principer, Uppsala 2005 s. 162 f. Jfr även NJA 1999 s. 25).

Jag vill i sammanhanget återigen framhålla att regeringens avsikt vid införandet av det synnerligen grova brottet inte är att generellt påverka straffnivåerna. Däremot att avsikten med förslagen är att straffen ska skärpas för gärningar som avsett hantering av synnerligen stora mängder narkotika (a. prop. s. 1).

Straffskalan för grovt narkotikabrott är fängelse i lägst två och högst sju år. Straffskalan för det synnerligen grova brottet är fängelse i lägst sex och högst tio år. Regeringen har angående utformningen av straffskalorna anfört bl.a. följande (a. prop. s. 31 f.).

Vad gäller utformningen av straffskalorna för grovt narkotikabrott respektive grov narkotikasmuggling har regeringen tidigare gjort bedömningen att

minimistrafpen på två år inte bör ändras (se avsnitt 6.1). När det gäller maximistrafpen för dessa brott liksom frågan om straffskalorna för brott som bedöms som synnerligen grova respektive grova bör vara överlappande, och i så fall hur mycket, anför utredningen att det inte är motiverat med mer än ett års överlappning samt föreslår därmed att maximistrafpen för de grova brotten bör vara fängelse i högst sju år. Som skäl för det anförs att det visserligen inte finns något absolut krav på att det ska finnas en överlappning av straffskalorna för olika svårhetsgrader, men att straffskalor regelmässigt utformas på ett sådant sätt och det måste anses vara ett avsteg från hävdvunnen lagstiftningsteknik att föreslå straffskalor som går kant i kant. Anledningen till att det finns skäl att ha överlappande straffskalor är att inte alla faktorer som påverkar straffvärdet, eller i övrigt straffets längd, påverkar gradindelningen. Exempel på faktorer som påverkar straffvärdet eller straffmätningen i övrigt, men inte gradindelningen, är att gärningsmannen har ett sådant överskjutande uppsåt som avses i 29 kap. 2 § 1 brottsbalken eller att det är fråga om ett sådant återfall som motiverar straffskärpning enligt 29 kap. 4 § brottsbalken. Straffskalorna för brott som bedöms som synnerligen grova respektive grova narkotika- eller narkotikasmugglingsbrott bör mot den bakgrunden vara något överlappande. Regeringen delar den bedömningen.

Hovrätten har bedömt straffvärdet av RMs brottslighet till fängelse i fem år och sex månader. Enligt min uppfattning är dock straffvärdet av RMs brottslighet avsevärt högre än så.

Det ska till att börja med framhållas att, utifrån ett rent mängdresonemang, straffvärdet (enligt nuvarande underrättspraxis, se bilaga 2) av den hantering av kokain och cannabis som RM ska dömas för uppgår till minst fem års fängelse. Därtill kommer alla de övriga försvårande omständigheter som i skärpande riktning ska beaktas vid bedömningen av straffvärdet. Det ska därvid särskilt beaktas att RM haft en central och bestämmande roll i en verksamhet som i större omfattning och i organiserad form bedrivits i vinstsyfte. Jag vill därutöver särskilt framhålla att, mot bakgrund av att det beslagtagna kokainet uppenbarligen skulle spädas ut samt de dyrbara investeringar RM gjort i form av krypterade telefoner m.m., det står klart att narkotikahandeln varit tänkt att i stor omfattning fortlöpa om inte polisen ingripit, vilket omfattats av RMs direkta uppsåt.

RM har således haft för avsikt att brottsligheten skulle få allvarigare följder än det faktiskt fått, vilket bör få ett påtagligt genomslag vid bedömningen av straffvärdet (29 kap. 2 § 1 brottsbalken). Enligt min uppfattning ligger straffvärdet av den gärning RM ska dömas för i den övre delen av straffskalan för det grova brottet. Påföljden bör därför under alla omständigheter skärpas.

Prövningstillstånd

Enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt

---

krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar (Peter Fitger, Rättegångsbalken, s. 54:26).

Narkotikabrott är mycket vanligt förekommande hos åklagare och i domstol.

Det synnerligen grova narkotikabrottet infördes genom lagstiftning som trädde ikraft den 1 juli 2016. Högsta domstolen har hittills inte prövat något fall som gäller gränsdragningen mellan det grova och det synnerligen grova narkotikabrottet. Vid en genomgång av några underrättsdomar kan konstateras att det råder osäkerhet om hur de kvalificerande omständigheterna ska tolkas och tillämpas. (se t.ex. Hovrätten för Västra Sveriges dom den 2 maj 2017 i mål B 1666-17, Svea hovrätts dom den 19 juni 2017 i mål B 3313-17, Södertörns tingsrätts dom den 13 juni 2017 i mål B 731-17, Stockholms tingsrätts dom den 13 juni 2017 i mål B 1253-17 och Uppsala tingsrätts dom den 7 juli 2017 i mål B 593-17). Att så är fallet illustreras också i detta mål där tingsrätten och hovrätten på samma underlag har kommit till skilda slutsatser beträffande rubriceringsfrågan.

Domstolarnas rättstillämpning har länge haft stor betydelse för påföljdsbestämningen i narkotikamål. Utmärkande för rättstillämpningen har varit att narkotikans sort och mängd ofta har varit av avgörande betydelse för bedömningen av såväl rubricering som straffvärde. Genom den s.k. Mefedrondomen (NJA 2011 s. 357) inleddes emellertid en omläggning av praxis. Omläggningen innebär framför allt att Högsta domstolen fjärrmat sig från den straffvärdebedömning och den straffmätningstradition som utvecklats i domstolarna och som byggde på tabeller avseende straffvärdet för olika preparat och mängder. Andra omständigheter än sort och mängd narkotika ska nu ges ett större genomslag (jfr även NJA 2011 s. 675 I och II, NJA 2011 s. 799, NJA 2012 s. 70, NJA 2012 s. 115, NJA 2012 s. 144, NJA 2012 s. 510, NJA 2012 s. 528, NJA 2012 s. 535, NJA 2012 s. 650, NJA 2012 s. 849 och NJA 2013 s. 321).

Enligt regeringen (a. prop. s. 11) kan Högsta domstolens uttalanden i nämnda avgöranden om mängdens och övriga omständigheters betydelse vid påföljdsbestämning i narkotikamål sammanfattas enligt följande. Både när det gäller gradindelning och straffvärde ska bedömningen ske på ett nyanserat sätt med beaktande av samtliga omständigheter som är av betydelse. Vid en given sort är mängden narkotika endast en faktor bland andra som ska inverka på bedömningen. Mängdfaktorns relativa betydelse kan vara ganska stor vid mindre allvarlig brottslighet men betydligt mindre vid brottslighet av allvarligare slag. Redan vid brottslighet som straffvärdemässigt befinner sig strax under eller vid gränsen för grovt brott spelar sort och mängd en förhållandevis mindre roll, medan sådana omständigheter som yrkesmässighet, organisationsgrad, vinningssyfte och hänsynslöshet vid spridningen av narkotikan träder i förgrunden. Efter hand som en narkotikabrottslighet bör tillmätas ett allt högre straffvärde avtar betydelsen av sort och mängd som straffvärdefaktorer.

Som jag angett ovan är det regeringens uttalade avsikt vid införandet av det synnerligen grova narkotikabrottet att straffnivåerna inte ska påverkas generellt,

dock att straffen ska skärpas för gärningar som avsett hantering av synnerligen stora mängder narkotika (a. prop. s. 1). Det kan emellertid redan nu skönjas en tendens i underrättspraxis att införandet av det synnerligen grova brottet får till följd att de gärningar som innan lagändringen straffvärdemässigt bedömdes ligga på och även klart över minimistraffet för synnerligen grovt brott numera bedöms som grovt narkotikabrott och att straffen därmed blir betydligt mildare.

Det ovan anförda talar enligt min bedömning för att en prövning av överklagandet skulle bidra till klargöranden och preciseringar av rättsläget när det gäller frågan om gränsdragningen mellan grovt narkotikabrott och synnerligen grovt narkotikabrott. Det är också av vikt att Högsta domstolen uttalar sig om hur straffvärdebedömningen och straffmätningen i förhållande till tidigare praxis ska ske inom ramen för de respektive straffskalorna. Sammanfattningsvis skulle en prövning av mitt överklagande vara av stor vikt för ledning av rättstillämpningen.

Jag delar hovrättens bedömning när det gäller vad som är utrett i målet. Prövningstillståndet kan därför begränsas till att avse hur brottet, utifrån vad hovrätten funnit styrkt, ska bedömas samt vilken påföljd som bör ådömas

Bevisning m.m.

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och med mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall prövningstillstånd meddelas.

Kerstin Skarp

My Hedström

Bilagor

1. *Narkotikahalter i material från polisbeslag under 2016*, NFC Internrapport, Drogsektionen 2016:04
2. Tabell från Arbetsgruppen för narkotikapraxis vid Hovrätten över Skåne och Blekinge
3. Utkast till tabell från den s.k. Drogpraxisgruppen

Kopia till:

Utvecklingscentrum Stockholm

Västerorts åklagarkammare i Stockholm (AM-99444-16)

Kammaråklagaren Tobias Kudrén